Politik for udvikling af Københavns Kommunes

FEM KIRKEGÅRDE MOD 2065

Indhold

3 INDLEDNING

6 KIRKEGÅRDENE

8 DE FEM SPÆNDINGSFELTER

Kollektiv ressource / Personligt rum
Hyldest til livet / Rum til sorg
Plads til alle / Ikke plads til al adfærd
Hjemmevant / Fremmedgjort
Tidløst sted / Sted i udvikling

13 DEN OVERORDNEDE POLITIK FOR DE FEM KIRKEGÅRDE – HVAD ER DET FÆLLES?

Kirkegården som begravelsesplads
Kirkegårdene rummer mangfoldighed og har plads til alle
Kirkegårdene tilbyder fred og ro og en oase i byen
Kirkegårdene opfordrer til fordybelse og refleksion

14 FEM POLITIKKER FOR KØBENHAVNS KOMMUNES KIRKEGÅRDE

Politik for Assistens Kirkegård
Politik for Bispebjerg Kirkegård
Politik for Brønshøj Kirkegård
Politik for Sundby Kirkegård
Politik for Vestre Kirkegård

Bispebjerg Kirkegård

Indledning

HVORFOR HAR VI BEHOV FOR EN POLITIK FOR KIRKEGÅRDENES UDVIKLING FOR DE NÆSTE 50 ÅR?

Baggrunden for udarbejdelsen af en politik for udviklingen af Københavns Kommunes kirkegårde er, at København i dag står med en række udfordringer, der vil vokse de kommende år. En af udfordringerne er at dække de behov og ønsker til nye gravstedsformer, som eksisterer allerede i dag. En anden udfordring er behovet for genopretning og fornyelse af de grønne rumdannende strukturer på kirkegårdene, således at helheden genskabes, og kirkegårdene som rum for sorg styrkes. En tredje udfordring er, hvordan den plads, der gradvist bliver i overskud på kirkegårdene, anvendes mest hensigtsmæssigt og respektfuldt i forhold kirkegårdens primære rolle som begravelsesplads.

Befolkningstallet i København stiger hastigt – der vil være 100.000 flere borgere i byen i 2025 – hvilket betyder, at der bliver et langt højere pres på byens rum. Samtidig har begravelsesmønstrene over de sidste mange år ændret sig, hvilket har betydet, at store arealer på kirkegårdene i dag står uden aktive gravsteder, men anvendelsen af kirkegårdene som rekreative tilbud har ikke fulgt med.

Politikken har tre hovedformål: det ene hovedformål er, at kirkegårdene fremover skal kunne imødekomme befolkningens ønsker til alsidige gravstedsformer, eksempelvis mere pladskrævende begravelsesformer som begravelse i skov. Det andet hovedformål er, at kirkegårdene fremover skal udgøre en mere aktiv del af københavnernes rekreative liv. Det tredie hovedformål er, at kirkegårdene fremover skal udvikles under hensyntagen til de fem grundlæggende spændingsfelter beskrevet i politikken. Alle tre hovedformål bør realiseres i respekt for hver kirkegårds kulturhistoriske værdier og landskabelige særpræg samt kirkegårdenes primære funktion som begravelsesplads og rum for sorg.

Ligeledes skal kirkegårdenes udvikling ske under hensyn til, at kirkegårdene har betalende gravstedskunder, som forventer en kontinuitet i kirkegårdens æstetik, funktion og drift over en lang periode.

En samlet politik skal give klare retningslinjer for en langsigtet udvikling samt skabe større kvalitet i den daglige kirkegårdsdrift. Politikken formulerer således den overordnede retning for kirkegårdenes udvikling over de næste 50 år og agerer konkret afsæt for fem udviklingsplaner for henholdsvis Assistens, Bispebjerg, Brønshøj, Sundby og Vestre Kirkegårde.

Afsættet for politikken er en række spændingsfelter, som samlet set viser den kompleksitet, der er tilstede på byens kirkegårde. Spændingsfelterne beskrives i det følgende afsnit.

Når det netop er 50 år, der er tidsrammen for politikken, er det en afspejling af den tid, det tager at omlægge gravstedsafdelinger. Afvikling af gravsteder er udgangspunktet for, at der kan frigives plads på kirkegårdene, som gør det muligt at lave mere overordnede strukturelle ændringer. Politikken peger 50 år frem, men bør betragtes som et fleksibelt og dynamisk redskab, som løbende bør sammentænkes med nye behov, trends og tendenser på det kirkegårdsfaglige område og i byens udvikling mere overordnet.

Bispebjerg Kirkegård

Kirkegårdene

KIRKEGÅRDEN SOM BEGRAVELSESPLADS

Kirkegårdene har unikke herlighedsværdier at byde på, og er ligesom parkerne rekreative og grønne steder i byen. Men hvad er det så, der adskiller kirkegårdene og parkerne fra hinanden? Det er døden, som er til stede alle vegne på kirkegården og minder os om vor egen forgængelighed og lidenhed i verden. Her er døden virkelig og kirkegårdens primære funktion er at være værdigt mindested og rum for sorg for de pårørende. Her ligger vore døde begravet, her kan man mindes de døde, og her kan man sørge. På kirkegården hersker en stemning, man kan kalde ophøjet. Folk færdes her på en markant anderledes måde end i det øvrige offentlige rum.

I "Bekendtgørelse af lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde" fremgår det, at folkekirkens kirkegårde skal sikre tilstrækkelig plads til begravelser, de skal fungere som værdige og vel vedligeholdte begravelsespladser og de skal sikre, at der ikke sker en forringelse af de kulturværdier, der er knyttet til kirkebygninger og kirkegårde. Med andre ord skal vore kirkegårde til enhver tid sikre nok begravelsesplads til alle. Samtidig er kirkegårdens kerneydelse at håndtere vore døde på en værdig måde. En værdig måde afhænger af tidens begravelseskultur, der ændrer sig i takt med udviklingen i samfundet.

UDVIKLINGEN I BEGRAVELSESMØNSTRE OG AFVIKLINGEN AF KIRKEGÅRDSSTRUKTURER

For 100 år siden begravede man i kister. De fleste kirkegårde er opbygget og baseret på kistebegravelser, idet det var den fremherskende gravskik, da kirkegårdene blev anlagt. I dag bliver 95 % af københavnerne brændt (tal fra Danmarks Statistik) og bisættelser foregår i urner, som fylder mindre end kister. Samme tendens findes i resten af landet ,og derfor findes store arealer på de danske kirkegårde, som ikke længere er i brug. Kirkegårdene har plads i overskud.

Denne afvikling af kistegrave har en konsekvens. I takt med at kistegravstederne hjemfalder og nedlægges, mister områderne deres præg af traditionel kirkegård - med den tætte struktur af kistegravsteder omgivet af hække - og afløses af spredte gravsteder i græs. De arealer, der opstår, kan nogle steder synes åbne og uden særpræg. De vidner om, at man her er gået væk fra den oprindelige begravelsesform.

Kirkegårdenes hierarkiske beplantningsstrukturer og indhold af grønne elementer, både på det overordnede plan og indenfor de enkelte gravområder kan flere steder synes uklare. Hvor arealer er under afvikling, fjernes rumskabende beplantningsstrukturer, der har betydning for helhedsopfattelsen af kirkegårdene. En del beplantning trænger endvidere til fornyelse, og der fældes løbende syge eller farlige karakterskabende træer, uden at disse erstattes af nye plantninger. Endvidere bærer veje og stinet præg af afviklingen af gravsteder samt omlægninger af gravområder, således af stier ender blindt.

Med andre ord er der en proces igang på de københavnske kirkegårde, -hvor helhedsskabende strukturere og afdelinger afvikles - henholdsvis for at samle og optimere de gravområder, der er prioriterede som aktive og henholdsvis for at driftsoptimere pleje og vedligehold af kirkegårdene. De arealer, der afvikles, indeholder gravområder, som ikke kan flyttes, hvorfor områderne ligger som enklaver i det store landskabsrum.

Denne udvikling er uheldig for kirkegårdene som helhed. Når områder mister strukturer og identitet, forstærker det gravstedskundernes fravalg af gravsteder i bestemte områder, fordi disse er præget af åbenhed og manglende særpræg. Rummet til sorg eksisterer ikke længere.

Assistens Kirkegård

TENDENSER INDENFOR GRAVSTEDSFORMER

Den kommunale kirkegård er begravelsesplads for alle. For at tilpasse sig sig udviklingen med færre medlemmer af den danske folkekirke, flere ikke-troende samt forskellige trosretninger, skal en tidssvarende kommunal kirkegård være det fælles sted, som rummer og respekterer de forskellige kulturers måde at anskue gravpladsen på. Den kommunale kirkegård skal med andre ord rumme alle uanset trosretning og overbevisning.

På landsplan er der en tiltagende tendens til at ønske at sætte personligt præg på sin begravelse, herunder hvordan gravstedet ser ud. For blot at give nogle få eksempler kan nævnes ønske om alternative naturbegravelser, eksempelvis askespredning over havet og begravelse i skov samt ønske om begravelse i uinviet jord. De individuelle ønsker demonstrerer behovet for selv at vælge samt at være tro mod sin egen overbevisning. Det betyder større efterspørgsel efter valgmuligheder og variation i gravstedstilbuddene.

Da måden at håndtere og markere døden på er under kontinuerlig udvikling, er det vanskeligt at forudsige, hvordan fremtidens gravstedsformer ser ud. Derfor skal udviklingsplanerne for de fem kommunale kirkegårde i København indeholde en fleksibel ramme for den enkelte kirkegård, hvor antallet af gravsteder og udbuddet af gravstedstyper kan indpasses efter fremtidigt behov.

KIRKEGÅRDENE SOM NATUR, KULTUR OG REKREATIVE STEDER I BYEN

Kirkegården fremtræder som en natur- og kulturhistorisk ressource i et samfund, der hastigt forandrer sig. De byder på mangfoldig og storslået natur, værdifuld landskabsarkitektur, smukke historiske bygninger, bevaringsværdige gravminder, kunst samt fred og ro - og ikke mindst plads. Kirkegården er rummet, hvor vores kollektive samfunds- og kulturhistorie samt personlige historie lever side om side, en slags levende historiefortælling, blandt andet på grund af de berømte personer, der ligger begravet her. Også almindelige menneskers grave fortæller en historie.

I dag bor den overvejende del af danskerne i byområder (Ministeriet fra By, Bolig og Landdistrikter) og de store byer er - grundet den stigende urbanisering - under pres i disse år. De store udenbys kirkegårde er blevet en integreret del af byen og udgør rekreative, grønne arealer på lige fod med byens parker. Den rekreative anvendelse af kirkegårdene er således øget de senere år.

Kirkegården er et sted for fred og ro samt forbydelse og eftertænksomhed. En kirkegård med stor rekreativ værdi kan skabes ved variation i grønne strukturer og beplantning samt i udformningen af de enkelte gravrum, således at oplevelsesværdierne varierer med årstiderne. Endvidere er byens kirkegårde righoldige biotoper med et rigt dyreliv, som også er et besøg værd. Eksempelvis findes flagermus på Bispebjerg og Vestre Kirkegårde.

De fem spændingsfelter

De fem spændingsfelter er omdrejningspunktet for politikkerne for de fem kirkegårde. De fungerer som et filter, der sikrer, at fokus er på at udvikle kirkegårdene, så de værner om deres primære rolle som begravelsesplads. Samtidig skal de udvikle sig som sted og skabe mening og værdi for en mangfoldighed af brugere. Nedenfor beskrives spændingsfelterne. Spændingsfelterne skal forstås dynamisk og er i spil på forskellig vis på de fem kirkegårde.

KOLLEKTIV RESSOURCE / PERSONLIGT RUM

Dette spændingsfelt peger på, at kirkegården på én gang er en fælles kulturel, historisk og naturmæssig ressource - som bør være tilgængelig for alle - og samtidig er den et personligt rum, som er knyttet til private behov og præferencer. Brugerne beskriver, hvordan kirkegården for dem er levende historiefortælling, både på grund af de berømte historiske figurer, der ligger begravet der, men også fordi almindelige menneskers grave fortæller en historie – også til andre end de pårørende:

"Det rummer jo vores fælles historie. Jeg synes, det er meget hyggeligt at gå og kigge på gravstederne (...) - det har bare noget andet end en park" – Anita, 31 år

Samtidig er kirkegården for mange et sted, hvor de mindes deres kære og tænker tilbage på det liv, der var. For dem er kirkegården et meget personligt og privat rum, hvor de kan gøre og føle ting, som de normalt vil gøre alt for at skjule andre steder:

"Jeg kommer på min fars grav flere gange om dagen. Så sidder jeg på bænken og snakker med ham. Det er her på kirkegården, jeg kan have en samtale, som ikke nødvendigvis slutter, bare fordi personen er død." – Katrine, 45 år

Kirkegårdens kvaliteter som alsidigt rum repræsenterer en række udfordringer. Det er et sted, hvor vidt forskellige typer adfærd mødes. Brugerne skal deles om rammerne og balancere forholdet mellem social interaktion og privathed. Eksempelvis skal joggere, hundeluftere og turister på rundvisninger dele kirkegården med sørgende efterladte. De efterladte har ofte et stort behov for at definere og indtage den lille private plet, som er deres afdødes gravplads. Samtidig har rekreative brugere en række andre behov og ønsker til kirkegården, som de ofte er meget opmærksomme på ikke overskrider de sørgendes grænser:

"Jeg ville synes, det var en udfordring, hvis jeg sad og holdt picnic ved siden af en grav, og der så kom nogle sørgende til graven og lagde blomster. Det ville jeg måske synes, var lidt specielt" – Maja, 31 år

Således er der mange forskellige hensyn, ønsker og behov i spil på samme tid. Nogle af de besøgende er desuden både rekreative brugere og gravstedskunder på én gang, hvilket betyder, at de selv kan stå i et dilemma med de forskellige roller de indgår i.

Vestre Kirkegård

HYLDEST TIL LIVET / RUM TIL SORG

Kirkegården er et unikt rum, fordi det er et af de få steder i samfundet, hvor sorgen er legitim og er i fokus. Samtidig har mange lyst til at være på en kirkegård, hvor der også er plads til liv og glæde. Dette spændingsfelt rummer dét dilemma, at mens livsglæden kan lette sorgen og gøre kirkegårdsoplevelsen mindre tung, så er det vigtigt, at den aldrig kommer i vejen for retten og pladsen til at sørge. For mange pårørende er besøgene på kirkegården en essentiel del af sorgbearbejdningen, og det er vigtigt, at der er respekt for de sørgendes behov:

"Det er jo et sted, hvor det er muligt at gøre ting, som man ellers ikke gør i det offentlige rum, fx at græde eller føle et voldsomt savn. Ting jeg ellers vil gøre alt for at skjule andre steder" – Linda, 60 år

For mange brugere – både rekreative og pårørende – er det dog samtidig vigtigt at kunne 'komme væk' fra døden på kirkegården. De har behov for, at døden bliver afmystificeret ved, at der er mennesker og liv på området. Ellers kan sorgen blive altopslugende. Rekreativ brug af kirkegården virker derfor livsbekræftende:

"Jeg kan så godt lide, at man bringer livet med herind, at det ligesom bliver en del af hverdagen" – Katrine, 45 år

Spændingen mellem dét at respektere sorgen, - men også give plads til liv på kirkegården, - er ikke kun en spænding, der findes mellem de pårørende og de rekreative brugere. For mange pårørende bliver dét, at der er liv på kirkegården, netop en måde at holde mindet om den døde i live. Alle brugere giver dog udtryk for, at der er en grænse for, hvilken adfærd der er acceptabel på kirkegården, netop fordi det er et unikt rum, hvor sorgen skal have plads. Udfordringen er således at balancere dette spændingsfelt ved at bringe liv ind på kirkegården, samtidigt med at det unikke rum til sorg bibeholdes, og de sørgende oplever rummelighed og respekt for deres følelser.

PLADS TIL ALLE / IKKE PLADS TIL AL ADFÆRD

Dette spændingsfelt rummer det fundamentale modsætningsforhold, at kirkegården per definition er et sted for alle – men ikke et sted for al slags opførsel. Både gravstedskunder og rekreative brugere er enige om, at kirkegården skal være et sted, der er åbent for alle, og mange undrer sig over, at der ikke er flere mennesker, som bruger kirkegårdene. De synes, at alle typer brugere skal inviteres indenfor, så længe de blot opfører sig med respekt for de afdøde, deres pårørende og for kirkegårdens primære funktion som begravelsesplads:

"Altså, der skal være plads til alle her på kirkegården, det er jo vores fælles sted. Men jeg synes, overskriften skal være, at det skal være respektfuldt, i forhold til de mennesker der bruger kirkegården, til det den jo i virkeligheden er lavet til, ikke? Og der bor jo vildt mange mennesker her omkring. Det er faktisk ret underligt, at den ikke bliver brugt noget mere" – Sandra, 47 år

Grænsen for, hvad der opfattes som respektfuldt, er dog til debat, og i realiteten er mange typer adfærd svære at acceptere for de nuværende brugere – på trods af idealet om åbenhed og rummelighed. Motionsløbere der løber ind over gravene, løse hunde, folk der kører i bil samt musik er eksempler på adfærd, der ses som problematisk, og som mange ønsker reguleret.

Balanceringen af dette spændingsfelt handler således om, at kirkegården bør forblive et fælles, demokratisk rum, der giver plads til alle typer borgere, men hvor man undgår adfærd, som ikke udtrykker respekt for kirkegårdens primære funktion som begravelsesplads.

HJEMMEVANT / FREMMEDGJORT

Dette spændingsfelt peger på, at kirkegården er et sted, som for nogle er velkendt og trygt, mens det for andre er skræmmende og svært at indtage. De hjemmevante, hyppige brugere føler ejerskab til stedet og føler sig trygge. Derimod virker kirkegården fremmedgørende og utilgængelig for de borgere, der aldrig eller meget sjældent kommer her. Kirkegården bliver et rum, som er svært at afkode, og hvor man hele tiden er bange for at gå ind på et område, hvor man ikke 'har lov at være'. Det er særligt de unge, som i nogen grad føler sig fremmedgjorte på kirkegårdene, og som meget sjældent kommer her. For mange figurerer kirkegården simpelthen ikke på deres 'mentale kort', over det lokalområde, de bor i. De føler sig usikre på, hvordan man bruger kirkegården, og hvad der ville være et legitimt ærinde her.

"Normalt går jeg udenom, men så en dag skulle jeg skynde mig, og så gik jeg igennem. Og så sad folk og spiste picnic, det var dybt underligt... Altså jeg går ikke videre her. Er det ikke en gravplads? Jeg håber ikke, jeg står ovenpå en grav lige nu! " – Mohammed, 25 år

Dette spændingsfelt understreger, at de potentielle brugere har behov for at få en introduktion til kirkegården, som afmystificerer den. Udfordringen her er at gøre de fremmedgjorte besøgende mere opmærksomme på, hvad kirkegårdene har at byde på, samtidig med at fokus bibeholdes på kirkegården som et særligt rum, som bør mane til respektfuld adfærd.

TIDLØST STED / STED I UDVIKLING

Dette spændingsfelt peger på behovet for at udvikle kirkegården i harmoni med det omgivende samfund samtidig med, at de tidløse og eviggyldige værdier samt kvaliteter videreføres. Ligesom andre rum i byen forandrer kirkegården sig også over tid. Men nogle brugere udtrykker et stærkt ønske om, at kirkegården skal være et sted, der står for kontinuitet og stabilitet. Man har behov for at vide, at der i et samfund i konstant udvikling er visse praksisser og værdier, som ikke forandres. For mange er kirkegården et af de sidste steder, som repræsenterer denne uforanderlighed.

Behovet for kontinuitet handler om, at mange ikke ønsker, at kirkegårdens æstetiske udtryk ændres – det er vigtigt, at kirkegården bliver ved med at være et lødigt og værdigt sted:

"Jeg kan godt lide kirkegåden, som den er i dag. Det må ikke gå hen og blive et værre tivoli. Jeg er nok lidt gammeldags, men jeg synes bare ikke, det hører sig til" – Olav, 73 år

Men det handler også om, at man som gravstedsbruger gerne vil vide, hvad man får fremadrettet. Man ønsker en garanti for at de kvaliteter og værdier, som var grunden til, at man valgte et gravsted her, vil bestå fremover.

Samtidig er der mange brugere, som gerne ser, at kirkegården åbnes op og udvikles, så den bliver mere integreret i lokalområdet. Mange føler, at kirkegården i højere grad burde fungere som et socialt samlingssted på samme måde, som mange københavnske kirker i de senere år har åbnet op for nye aktiviteter. De ønsker, at kirkegården bliver en aktiv ressource, der indgår endnu mere i de lokale brugeres daglige liv:

"Det med at inddrage det i undervisning... det ku' være godt. Så skoler og børnehaver havde et område af kirkegården, de fik lov at passe" – Anita, 31 år

"Der kunne være små koncerter om aftenen. Eller foredrag om andre kirkegårde, for eksempel" – Katja, 45 år

Nøglen til at balancere dette spændingsfelt og de forskellige behov, som det rummer, er at udvikle kirkegården med øje for det tidløse. Det betyder, at når der skabes plads til nye tiltag og initiativer, må dette gøres med respekt for det særlige præg og den særlige stemning, som har kendetegnet kirkegården igennem århundreder. Det at give plads til dødens nærvær og til sorgen samt værne om en lødig æstetik og en respektfuld omgangsform, bør være omdrejningspunktet for en dynamisk udvikling af kirkegården.

Assistens Kirkegård

Assistens Kirkegård

Den overordnede politik for de fem kirkegårde – hvad er det fælles?

Københavns Kommunes fem kirkegårde er vidt forskellige – både hvad angår historie, kulturel og social betydning, rolle i lokalsamfundet, relation til omverdenen, og ikke mindst som begravelsespladser. På baggrund af spændingsfelterne er der fire overordnede strategiske retninger, som vil være gældende for alle fem kirkegårde på tværs af deres forskellighed.

KIRKEGÅRDEN ER BEGRAVELSESPLADS

Kirkegården er et helt særligt sted i byen, og kirkegårdens vigtigste funktion og værdi er, at den er begravelsesplads. Dette gør, at der er en række særlige forhold og præmisser, som må medtænkes i udviklingen af kirkegårdene. Den helt specielle stemning man møder, når man træder ind på en kirkegård, skal respekteres, og det særlige kirkegårdspræg skal bevares og understøttes.

Målet vil derfor være at finde en balance mellem at udvikle og nytænke dette byrum og samtidig respektere, at kirkegården er et unikt sted, som opfylder nogle helt særlige behov for ro, fordybelse, plads til sorgen og refleksion over livet såvel som livets afslutning.

KIRKEGÅRDENE RUMMER MANGFOLDIGHED OG HAR PLADS TIL ALLE

På kommunens kirkegårde har alle ret til at blive begravet uanset religiøst ståsted og medlemskab af folkekirken, og i kirkegårdenes rum skal der i udgangspunktet være plads til alle – levende som døde. Både i sin primære funktion som begravelsesplads, og i sin rolle som rekreativt byrum, er kirkegården et sted, hvor der er plads til - og fokus på - mangfoldighed og diversitet.

Eksempler på dette ses i form af den stigende tendens til at oprette forskellige afdelinger, hvor medlemmer af etniske, kulturelle og sociale fællesskaber bliver begravet sammen. Dette afspejler tendenser og udviklinger i samfundet omkring os, og disse tendenser giver os samtidig indblik i vidt forskellige begravelsesformer og –ritualer, som også er et billede på mangfoldigheden i vores samfund.

Som byrum rummer kirkegårdene også en stor diversitet, idet de bruges som rekreative, sociale og uddannelsesmæssige ressourcer for borgere i alle sociale lag og på tværs af aldersgrupper, kultur, og nationalitet. Mangfoldighed er således et fællestræk ved politikken på et overordnet niveau og vil være et centralt element i arbejdet med at udvikle kirkegårdene.

Værdier som mangfoldighed og rummelighed står ligeledes stærkt i visionerne for København som by og i arbejdet med byens udvikling.

KIRKEGÅRDENE TILBYDER FRED OG RO OG ER EN OASE I BYEN

Kirkegården giver borgerne adgang til natur og frisk luft, og samtidig er det et byrum, som tilbyder fred og ro og maner til eftertænksomhed og fordybelse. Denne kombination er unik for kirkegårdene, og de repræsenterer en værdifuld ressource, som bliver mere og mere sjælden i et stadig mere travlt og hektisk storbyliv. Et fokus på kirkegårdene som en stille og fredfyldt grøn oase i byen vil derfor også være et fællestræk, som præger politikken på tværs af de enkelte kirkegårde.

Ro og fred i byen er i stigende grad eftertragtet, og spørgsmålet er, hvor københavnerne har mulighed for at gå hen, når de vil trække sig væk fra storbyens pulserende liv? Et oplagt svar kunne være byens kirkegårde, som udgør de stille rum, som netop efterspørges i visionerne for bylivet:

KIRKEGÅRDENE OPFORDRER TIL FORDYBELSE OG REFLEKSION

Kirkegården har den helt unikke kvalitet, at det er et rum, som konfronterer den besøgende med de store spørgsmål i livet. Det er et sted, hvor man har anledning til at reflektere over sin egen død og dødelighed. Man bliver simpelthen mødt med spørgsmål og dilemmaer på kirkegården, som man ellers sjældent har anledning til at tænke over i en travl hverdag. Man får også mulighed for at opleve, hvordan andre individer og kulturer forholder sig til døden, og hvordan de tager afsked med deres døde – et perspektiv som ofte er tabuiseret og svært at tale om i det offentlige liv. Således inviterer kirkegården os til fordybelse og refleksion. Her har kirkegården en særlig mulighed for at give københavnerne anderledes og vedkommende oplevelser, som de ikke har adgang til andre steder i byrummet.

Dette fokus er i tråd med visionerne for København, som peger på, at der bør skabes rum og plads til fordybelse i byen.

Assistens Kirkegård

Fem politikker for Københavns Kommunes kirkegårde

I det følgende udfoldes de individuelle politikker for Assistens, Bispebjerg, Brønshøj, Sundby og Vestre Kirkegård. Hver politik er udarbejdet på baggrund af den enkelte kirkegårds særlige identitet, historie, kontekst, ressourcer og udfordringer. Herved sikres, at den enkelte kirkegårds særlige forhold kommer til udtryk og bliver udgangspunkt for hver kirkegårds udvikling.

1. Politik for Assistens Kirkegård

BESKRIVELSE AF ASSISTENS KIRKEGÅRD

Assistens Kirkegård blev indviet i 1760, og den er anlagt som assisterende kirkegård til de overfyldte kirkegårde indenfor voldene. Kirkegården ligger midt på Nørrebro og er med sine 20 hektar bydelens største grønne område. Kirkegården er Københavns mest berømte kirkegård, både på grund af de mange gravmæler over berømte personligheder, men også fordi stedet er kendt for den flittige brug af kirkegården til rekreative formål.

Assistens Kirkegård har et romantisk, naturgroet præg og fremstår langt mere organisk og mindre struktureret end eksempelvis Vestre og især Bispebjerg Kirkegård. Assistens Kirkegård rummer en stor variation af både dyr og planter og giver mulighed for en mangeartet naturoplevelse midt i det ellers pulserende og tæt bebyggede Nørrebro.

De fleste nye begravelser foregår langs kirkegårdens midteraksen, som kaldes lokalkirkegården. Assistens Kirkegård er opdelt i fire afdelinger, som er væsensforskellige fra hinanden. Det er dog ikke nødvendigvis tydeligt for de besøgende, hvor grænserne går mellem den aktive del af kirkegården og randområderne.

En del af kirkegården var forudsat udlagt til park fra 2020, indtil Assistens Kirkegård blev fredet. Nu er der lagt op til, at dette områdes kirkegårdspræg i højere grad skal bevares, samtidig med at området anvendes til rekreative formål. Efter fredningen er der ligeledes ikke længere mulighed for, at denne del kan udskilles og fungere som et separat parkområde – området vil således forblive en del af Assistens Kirkegård fremover.

På kirkegården findes meget alsidige eksempler på tidstypiske gravstedsformer fra slutningen af 1700-tallet og op til i dag. Der udvikles til stadighed nye gravstedsformer i takt med efterspørgslen. Ligesom de andre storbykirkegårde har også Assistens Kirkegård over de seneste årtier oplevet et fald i traditionelle kistebegravelser og en stigning i urnebegravelser.

Assistens Kirkegård rummer en række særafdelinger, herunder en gammel og en ny russisk afdeling, en afdeling for franske og belgiske soldater, et katolsk gravfællesskab for Sct. Joseph søstrene og senest en helt ny afdeling for hjemløse etableret i 2013.

Kirkegården bruges meget aktivt rekreativt af løbere, hundeluftere, gymnastik- og yogahold, mødregrupper, og folk der læser til eksamen, solbader eller holder picnic. Kirkegårdens areal forbinder desuden forskellige travle og tætbefolkede dele af Nørrebro, og kirkegården fungerer således i høj grad som gennemfartsrute mellem de forskellige dele af kvarteret. Dertil kommer de mange turister og grupper på rundvisninger, som kommer for at se kirkegårdens bevaringsværdige monumenter og gravsteder over verdensberømte personligheder.

Assistens Kirkegård

ASSISTENS KIRKEGÅRDS VIGTIGSTE UDFORDRINGER

Der mangler balance mellem den rekreative brug og rollen som begravelsesplads

Assistens Kirkegård bliver allerede flittigt brugt som rekreativ og kulturel ressource og er i høj grad en aktiv og integreret del af lokalområdet – i modsætning til eksempelvis Vestre og Bispebjerg Kirkegård. Her er udfordringen derfor at sikre en balance mellem den rekreative brug og kirkegårdens rolle og funktion som aktiv lokal kirkegård. Udfordringen ligger i, at de rekreative brugere nogle gange overser, at kirkegården stadig bruges som aktiv begravelsesplads. Ofte er de ikke klar over, hvor grænsen mellem lokalkirkegården og de andre dele går, og dette kan skabe udfordringer, da efterladte og gravstedskunder således deler pladsen med solbadere og picnic-gæster.

Der mangler plads til nye gravstedsformer

På den aktive del af kirkegården er det en udfordring at finde plads til nye og mere pladskrævende gravstedsformer. Derfor vil Assistens Kirkegård formentlig have vanskeligt ved at efterkomme visse af borgernes behov og ønsker til gravstedsformer i fremtiden.

Dele af kirkegården har mistet deres særpræg og identitet

Der findes sektioner på Assistens Kirkegård, som har mistet deres landskabsarkitektoniske struktur og præg – eksempelvis sektioner hvor hække og kanter med rosenbed fjernes. Dette gør, at følelsen af at være i et rum i rummet, som har sin egen identitet, gradvist forsvinder. Som følge af dette bliver området mindre populært at blive begravet i, der bliver færre nye grave, de gamle gravsteder hjemfalder, og sektionen tømmes således gradvist for gravsteder. Dette giver et indtryk af forfald.

STRATEGISKE RETNINGER FOR ASSISTENS KIRKEGÅRD

Skab bedre balance mellem kirkegården som oase og som begravelsesplads

På Assistens Kirkegård eksisterer mange hensyn, formål og aktiviteter side om side. Strategien bør derfor være at tænke i at indrette kirkegårdens rum på måder, som formidler budskabet om, at brugeren er på en aktiv kirkegård. Snarere end at skabe nye aktiviteter må målet være at tage udgangspunkt i den brug og de aktiviteter, der allerede er på kirkegården, og skabe tiltag der understøtter en respektfuld adfærd – særligt på den aktive del i midteraksen.

Udnyt kirkegårdens pladsmæssige potentialer mere optimalt

Strategien for planlægning og udvikling af pladsen på Assistens Kirkegård bør fremover fokusere på, at der så vidt muligt skabes større sammenhængende arealer, hvor fremtidige efterspørgsler på nye og mere pladskrævende gravstedsformer kan imødekommes.

Genetablér strukturer, identitet og særpræg på kirkegården

Målet bør være at arbejde i retning af, at de enkelte afdelinger beholder deres individuelle særpræg, identitet og struktur. Dette kan eksempelvis gøres ved, at afdelingernes rumlige struktur, såsom hækformationer og andre landskabsmæssige inddelinger, bevares. En sådan udvikling vil formentlig tilskynde til, at borgerne fortsat vil ønske at blive begravet i disse områder.

01 - KOLLEKTIV RESSOURCE / PERSONLIGT RUM

I dag

Assistens Kirkegård er unik og meget benyttet som kollektiv ressource. Udfordringen for kirkegården i dag ligger i modsætningsforholdet mellem den intensive rekreative brug og funktionen som begravelsesplads. Mange brugere overser, at den centrale del af kirkegården er et personligt rum for de pårørende.

Fremover

Der bør skabes bedre balance mellem kirkegården som kollektiv ressource og personligt rum. Sammen med de tre øvrige afdelinger på kirkegården bør den aktive begravelsesplads forstærkes landskabeligt, således at det står klart for de besøgende, at denne del er et personligt rum og ikke en park.

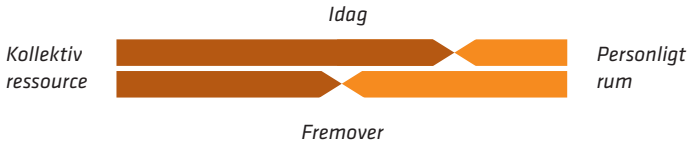

02 - HYLDEST TIL LIVET / RUM TIL SORG

I dag

På mange måder er de rekreative former for ophold og aktivitet, der eksisterer på kirkegården i dag, i sig selv en hyldest til livet. "Bagsiden af medaljen" er, at kirkegården benyttes til rekreation i en grad, der opleves som forstyrrende for de gravstedskunder, der har pårørende begravede her.

Fremover

Der er behov for en bedre balance mellem kirkegården som rum for sorg og som rum for anden rekreativ anvendelse. Kirkegårdens betydningen som værdigt mindested og gravplads bør tydeliggøres, og de afdelinger, der har mistet struktur og præg bør genskabes, således at de igen bliver attraktive gravrum.

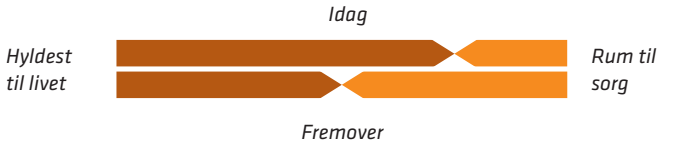

03 - PLADS TIL ALLE / IKKE PLADS TIL AL ADFÆRD

I dag

Assistens Kirkegård er en integreret del af Nørrebro og fungerer som lokalområdets "baghave". Her er plads til alle – men fordi kirkegården også er aktiv begravelsesplads, er der – inden for de rammer, der eksisterer i dag – ikke plads til al den adfærd, der udfolder sig her i rekreativt øjemed.

Fremover

Snarere end at skabe nye aktiviteter er målet at tage udgangspunkt i den måde, kirkegården anvendes på i dag og fremover etablere landskabelige tiltag, der dels understøtter en respektfuld adfærd og dels leder den rekreative adfærd væk fra den aktive begravelsesplads i midteraksen.

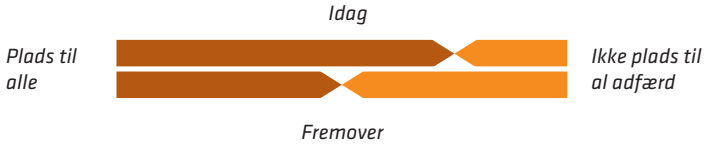

04 - HJEMMEVANT / FREMMEDGJORT

I dag

Assistens Kirkegård er en del af borgernes mentale kort over det område, de bor i. Lokalområdets beboere har et stærkt ejerskab til stedet, de er fortrolige med kirkegården og færdes trygt og hjemmevant her. Kirkegården har et identitetsfyldt og "selvgroet" præg - hvor den oprindelige struktur flere steder er gået tabt – og derfor kan kirkegården også være vanskelig at orientere sig i.

Fremover

Assistens Kirkegård har behov for et løft i form bedre skiltning, belysning og opholdsmuligheder. Der er brug for at gøre det nemmere at orientere sig og færdes gennem kirkegårdens forskellige rum. Samtidig er det vigtigt at bevare det særlige ved kirkegården, nemlig de mange "hemmelige" private kroge og rum, som stedet er så rigt på.

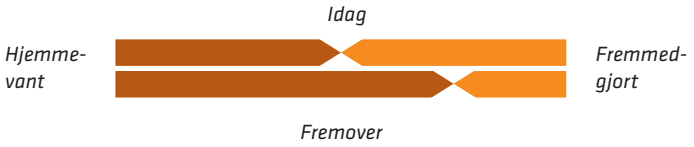

05 - TIDLØST STED / STED I UDVIKLING

I dag

Det, der gør, at kirkegården af nogle opfattes som "tidløs", er den særlige måde, strukturer, gravsteder og beplantning er vokset sammen til en stemningsfuld unik helhed, som er særegen i Danmark. Reelt har kirkegården siden anlæggelsen i 1760 været under udvikling, og i nyere tid er der taget tiltag til nye gravstedsformer, bl.a. begravelse under lunde af paradisæbletræer - en meget populær gravstedsform. Endvidere har de hjemløse fået deres egen særafdeling.

Fremover

Kirkegården har i dag en god balance mellem at være tidløst sted og sted i udvikling. Dog bør man fremover fokusere på, at der skabes større sammenhængende arealer, hvor nye og mere pladskrævende gravstedsformer kan eksistere side om side med de traditionelle gravstedsformer. Endvidere bør pladsen udnyttes bedre, så efterspørgslen på traditionelle gravsteder kan imødekommes.

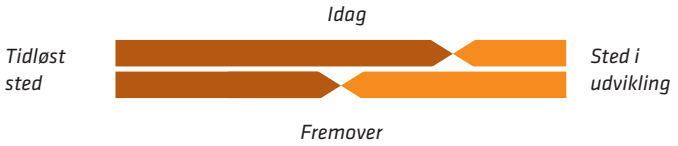

2. Politik for Bispebjerg Kirkegård

BESKRIVELSE AF BISPEBJERG KIRKEGÅRD

Bispebjerg Kirkegård er anlagt i 1903 og er dermed den yngste af Københavns Kommunes fem kirkegårde. Kirkegården ligger i Københavns Nordvest-kvarter, som er et tætbefolket område, der rummer udsatte bydele og en meget stor kulturel, social og religiøs diversitet. Med sine 43 hektar rummer kirkegården landets største askefællesgrav og mere end et dusin særafdelinger. Bispebjerg Kirkegård er en meget storslået og stærkt struktureret kirkegård med et systematisk præg.

Til kirkegårdens mest markante, landskabelige karakteristika hører de mange flotte alléer af poppel, fyr, ask, avnbøg og sågar japanske kirsebærtræer, som bliver til én lang, lyserød tunnel i blomstringstiden. Alleerne er med til at give kirkegården dens pompøse særkende.

Bispebjerg Kirkegård er Københavns mest benyttede gravplads. Især i de senere år har Bispebjerg Kirkegård været præget af den udvikling i gravstedsformer, som generelt har kendetegnet storbykirkegårdene: En overgang fra kistebegravelser til urnenedsættelser.

På Bispebjerg Kirkegård finder man en lang række gravfællesskaber, bl.a. to svenske særafdelinger, to russiske, samt særafdelinger for katolikker, mandæer og muslimer. Dertil kommer en særafdeling for engelske soldatergrave, en afdeling for danske soldater- og politigrave og frihedskæmpere samt et afsnit for tyske soldater og flygtninge. Sidste skud på stammen er en religions- og symbolneutral afdeling for ateister.

Over de senere år har Bispebjerg Kirkegårds udvikling været præget af en overordnet strategisk beslutning om at tage kirkegårdens randområder ud af drift og over tid samle driften omkring kirkegårdens hovedakse.

Kirkegården bliver kun i meget begrænset omfang brugt rekreativt som mødested og til afslapning, picnics og andre sociale aktiviteter. Generelt er der meget lidt gennemgang på kirkegården, og området benyttes i det hele taget mest af gravstedskunder, eller andre der kommer, fordi de har en tilknytning til et gravsted.

Bispebjerg Kirkegård

BISPEBJERG KIRKEGÅRDS VIGTIGSTE UDFORDRINGER

Kirkegården virker lukket og inviterer ikke omverdenen ind

Kirkegården fremstår i høj grad lukket af fra det omgivende lokalsamfund. Den har relativt få indgange og kommer derfor nemt til at virke utilgængelig – en stor ressource gemt væk bag høje mure. På den sydøstlige side af kirkegården findes eksempelvis en ca. 800 meter mur langs Skoleholdervej med kun én indgang. Denne side af kirkegården vender ud mod et meget tætbefolket beboelseskvarter med socialt boligbyggeri, men beboerne inviteres ikke aktivt ind på området. Resultatet er, at kirkegården anvendes meget lidt rekreativt, og kun få bruger den som en grøn gennemfartsrute.

Kirkegården har store arealer, som ligger ubrugte hen

Mens særligt de unge i området omkring kirkegården oplever, at nærområdet mangler grønne arealerww, ligger store dele af kirkegårdens randområder uudnyttede hen. Således er det en udfordring for kirkegården at udvikle de områder, som har en lav frekvens af begravelseshandlinger, hen imod nye anvendelsesformer, som kan komme lokalsamfundet til gode. Samtidig er de meget spredte gravsteder i randområderne en udfordring for kirkegårdsdriften og en udfordring i forhold til at skabe et kirkegårdspræg, som giver en værdig ramme for de pårørende.

Borgerne kender ikke til kirkegårdens aktiver

Der ligger en udfordring i at kommunikere mere bredt om, hvad Bispebjerg Kirkegård har at byde på. Som det er nu, kender de lokale mest stedets kvaliteter og værdier, hvis de kommer for at besøge eller passe et gravsted. Det vil sige, at mange kun forbinder kirkegården med dens rolle som gravplads, og borgerne skal bogstaveligt talt have været indenfor murene for at kende til stedet. Kirkegården har ikke en stærk og synlig profil eller identitet – som fx Grundtvigs Kirke eller andre lokale kulturinstitutioner – som gør, at man støder på referencer til kirkegården andre steder i lokalsamfundet.

STRATEGISKE RETNINGER FOR BISPEBJERG KIRKEGÅRD

Åbn kirkegården op og inviter omverdenen indenfor

Bispebjerg Kirkegård bør åbnes op for omverdenen og i højere grad invitere borgerne fra det omgivende lokalsamfund indenfor. Dette handler om at skabe flere indgange til kirkegården rent fysisk samt at gøre området mere overskueligt og tilgængeligt. Det er vigtigt at skabe tiltag, der viser, at kirkegården er en tryg gennemgangsrute og samtidig skabe rammer, som opfordrer til i højere grad at bruge kirkegården som rekreativt opholdssted. Bedre belysning kan også være en måde at skabe større tryghed.

Udnyt kirkegårdens randområder til rekreative formål

Fordi strategien på Bispebjerg Kirkegård i nogle år har været at 'trække' kirkegårdsdriften ind mod områdets midterakse, råder kirkegården nu over store yderområder med relativt få begravelseshandlinger og få 'aktive' gravsteder. Disse områder er således velegnede til at udvikle i retning af nye rekreative aktiviteter og tiltag. Det er dog altafgørende, at denne udvikling sker i samklang med kirkegårdens andre funktioner og med respekt for kirkegårdens primære rolle som begravelsesplads med plads til sorgbearbejdning, eftertænksomhed og fordybelse. Udviklingen af nye rekreative tiltag skal derfor foregå i behørig afstand til aktive gravsteder, samtidig med at brugerne gerne må fornemme, at de befinder sig i et byrum, som er væsensforskelligt fra parker og andre rekreative områder.

Genetablér strukturer, identitet og særpræg på kirkegården

Ved at nedbryde og udviske de oprindelige afdelingsskel har man mistet noget af det unikke særpræg ved Bispebjerg Kirkegård. Målet bør være at genoprette en struktur på kirkegården og skabe den rumfølelse, som er så vigtig for det æstetiske helhedsindtryk og kirkegårdens begravelsesfunktion. Dette vil lade de enkelte afdelingers særegne præg træde frem.

Skab større kendskab til kirkegårdens ressourcer og attraktioner

I lighed med Vestre Kirkegård er Bispebjerg Kirkegård på mange måder en uopdaget lokal ressource som bruges af relativt få borgere. Kirkegården bør blive mere synlig i lokalområdet og i byen på lige fod med andre lokale ressourcer og institutioner, og der bør skabes større kendskab blandt borgerne til, hvad kirkegården kan tilbyde udover dens funktion som lokal begravelsesplads.

01 - KOLLEKTIV RESSOURCE / PERSONLIGT RUM

I dag

Som kollektiv ressource har Bispebjerg Kirkegård mange kvaliteter; en righoldig kulturhistorie samt store naturoplevelser. Mange rumdannende plantninger er blevet fjernet, og derfor synes kirkegården åben og ensartet. Der er langt mellem de aktive gravsteder, og derfor virker de personlige rum klemte.

Fremover

Der er behov for forstærkning af de personlige rum ved at genoprette de landskabelige strukturer. På denne måde kan kirkegården åbnes op mod lokalområdet - den kollektive ressource kan formidles til borgerne - og samtidig kan kirkegården bevare sin helhed. At fremme kirkegården som tryg gennemgangsrute, bør ligeledes iværksættes.

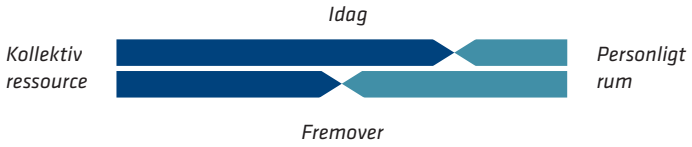

02 - HYLDEST TIL LIVET / RUM TIL SORG

I dag

På Bispebjerg Kirkegård er det langsomheden, roen og naturen, der sammen med gravminderne er attraktionen. Helhedsskabende strukturer er blevet fjernet og afdelinger er afviklede. Konsekvensen heraf er, at rummet til sorg fremtræder utydeligt eller helt er forsvundet. Der mangler en værdig ramme omkring de aktive gravområder.

Fremover

Der er behov for at forstærke kirkegården som mindested og gravplads. Kirkegårdens randzone, hvor der ikke begraves, bør udvikles med rekreative tiltag i behørig afstand til aktive gravsteder. Særligt velegnede brugergrupper - som ældre og børn - bør inviteres indenfor.

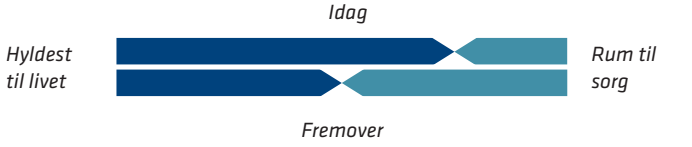

03 - PLADS TIL ALLE / IKKE PLADS TIL AL ADFÆRD

I dag

Størsteparten af de besøgende udviser en respektfuld adfærd, der harmonerer med kirkegården som værdig begravelsesplads, men der forekommer også uønsket adfærd, som virker krænkende på flere grupper af brugere, eksempelvis knallertkørsel og manglende hensyntagen under begravelseshandlinger.

Fremover

Der er behov for regulering af den adfærd, der anses for uacceptabel. Flere besøgende kan bidrage til øget tryghed hos brugerne og virke regulerende overfor de grupper, der udviser uhensigtsmæssig adfærd. Den rekreative "trafik" bør ledes uden om bygninger og afdelinger med begravelseshandlinger.

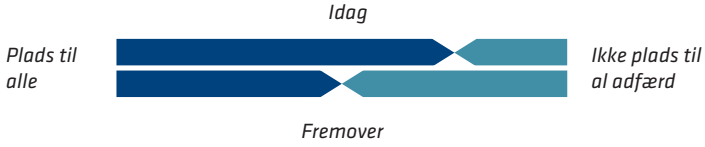

04 - HJEMMEVANT / FREMMEDGJORT

I dag

De hjemmevante gravstedskunder og rekreative brugere har i dag godt kendskab til kirkegården. For dem, der ikke bruger kirkegården føles den som et sted, som ikke er integreret i lokalområdet. Fælles for alle grupper er, at det kan være svært at orientere sig. Muren omkring kirkegården har en vigtig arkitektonisk og rumlig betydning men udgør en barriere, der virker fremmedgørende på lokalområdet.

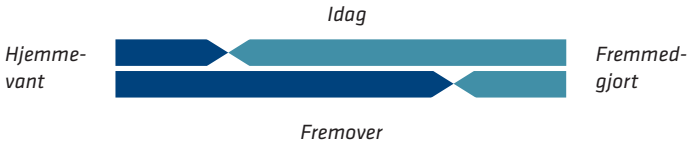

Fremover

Der er behov for styrkede strukturer, øget skiltning og formidling af kirkegårdens ressourcer samt åbning af muren på udvalgte steder - således at det gøres muligt at færdes mere trygt og hjemmevant gennem kirkegården – på en måde, så borgerne også får lyst til at passe bedre på kirkegårdens herlighedsværdier. Dog bør de "hemmelige" kroge, som gør det til en speciel oplevelse at være her, bevares.

05 - TIDLØST STED / STED I UDVIKLING

I dag

Bortset fra enkelte nye gravstedsformer har Bispebjerg Kirkegård overvejende traditionelle gravstedsformer; kirkegården har hovedsagelig bevaret sin egenart selvom den er under udvikling hele tiden. Her har en af forandringerne været det nye krematorium, der blev bygget i 2002 samt omlægninger af enkelte afdelinger.

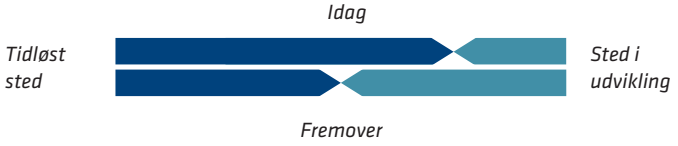

Fremover

Da Bispebjerg Kirkegård har plads i overskud, kan kirkegården fremover udvikles med nye gravstedsformer, naturpræg samt nye rekreative tiltag på de arealer, der ikke anvendes til begravelser. Behovet for kontinuitet tilgodeses ved at respektere kirkegårdens grundlæggende strukturer, når der udvikles nye tiltag. Når kirkegården er genkendelig på et overordnet strukturelt niveau, er det nemmere at implementere forandringer med klare grønne rammer.

3. Politik for Brønshøj Kirkegård

BESKRIVELSE AF BRØNSHØJ KIRKEGÅRD

Brønshøj Kirkegård er en klassisk landsbykirkegård midt i storbyen, og den adskiller sig derved markant fra de fire andre kirkegårde i Københavns Kommune. Den er placeret bag Brønshøj Hovedgade og ligger midt i et villakvarter. Oprindeligt er den anlagt til Brønshøj, da området var en landsby, og minder derfor mere om kirkegårdene i provinsen end de store urbane kirkegårde. Det samlede indtryk af kirkegården er præget af levende aktivitet, en stærk lokal tilknytning og et tydeligt præg af traditionel dansk landsbykirkegård. Kirkegården bliver brugt til gennemgang men ikke til ophold, som det ses på flere andre kirkegårde.

På kirkegården findes gamle mure, stendiger og kirkegårdsarealet omkranser Københavns ældste kirke – Brønshøj Kirke. Kirkegårdens tre hektar store område er næsten fuldt belagt med gravsteder, og der er meget få ubenyttede arealer tilbage. Kirkegården er opdelt i en ny og en gammel del, og begge områder er organiserede og strukturerede ud fra et traditionelt kirkegårdsprincip. Området er åbent, og beplantningen er lav med små hække rundt om gravstederne, og ind i mellem er der større træer og buske. Overskuelighed og åbenhed kendetegner derfor området.

På Brønshøj Kirkegård tilbydes fire forskellige gravstedsformer – traditionelt kistegravsted, urnegravsted, urnefællesgrav i græsareal og gravsteder for børn. Området har ingen askefællesgrav men kun plænegravsteder.

BRØNSHØJ KIRKEGÅRDS VIGTIGSTE UDFORDRINGER

Der mangler plads til nye gravstedsformer

Den primære udfordring på Brønshøj Kirkegård er pladsmangel – der er ikke mange muligheder for udvikling i forhold til eksisterende og nye gravstedsformer, da der ikke er megen uudnyttet plads tilovers. Kirkegården blev anlagt som en landsbykirkegård for nærområdet, men Brønshøj er ikke længere en landsby men derimod en hastigt voksende bydel i København. Der ligger således en udfordring for kirkegården i, hvordan den kan imødekomme den demografiske udvikling i nærområdet i form af øget efterspørgsel på gravsteder. Her kan der ikke udvikles før der afvikles, og derfor skal udviklingen tage afsæt i de eksisterende rammer på stedet.

Dele af kirkegården mangler struktur

Kirkegårdens nye del bærer præg af, at der ikke er begravet efter et bestemt skema eller en overordnet plan – man har simpelthen begravet, hvor der har været plads. Dette betyder, at kistegrave afløser områder med urnegravsteder uden nogen særlige hensyn til hverken det funktionelle eller kirkegårdens overordnede æstetiske helhed. Dette er ikke en optimal udnyttelse af området, når pladsen er så trang. Derudover er det et problem, at beplantningsstrukturerne ikke har været vedligeholdte og udviklede. Brønshøj Kirkegård mangler frodighed, struktur og afveksling i det landskabsmæssige præg.

Brønshøj Kirkegård

STRATEGISKE RETNINGER FOR BRØNSHØJ KIRKEGÅRD

Udnyt kirkegårdens pladsmæssige potentialer mere optimalt

På Brønshøj Kirkegård bør der – især på den nye del – arbejdes i retning af at sikre en mere optimal brug af pladsen begravelsesmæssigt. Der skal skabes langsigtede tiltag med fokus på at omlægge området, så det både beplantningsmæssigt, og i forhold til gravstederne, får et rationale og en struktur for, hvordan man udnytter pladsen bedst muligt. Målet bør være at skabe en æstetisk helhed og en funktionel disponering af området samt sikre plads til udvikling af både eksisterende og nye gravstedsformer.

Skab større kendskab til kirkegårdens ressourcer og attraktioner

Både kirkegården, kirken og det gamle fredede stendige udgør kulturhistoriske seværdigheder. Brønshøj Kirkegård er mere end en lokal begravelsesplads og en grøn gennemgangsrute, og derfør bør stedets kulturhistorie formidles mere aktivt til besøgende.

Gør kirkegården til et bedre opholdssted

Når der arbejdes med kirkegården som en kultur- og lokalhistorisk ressource, skal det også handle om at skabe flere anledninger til at opholde sig på kirkegården. Man bør fremhæve stedets kvaliteter som en stille oase, hvor man kan gå på opdagelse i historien. Her skal kirkegården gøres til et mere attraktivt sted at besøge med gode fysiske faciliteter som indbyder til at gøre ophold i de trygge, fredfyldte rammer.

01 - KOLLEKTIV RESSOURCE / PERSONLIGT RUM

I dag

Brønshøj Kirkegård er en kollektiv ressource, som ikke er særlig kendt i København. Kirkegården er klassisk disponeret med en høj koncentration af gravsteder. Den ældste del er karakterfuld, hvorimod den nyere del mangler rumlig struktur og virker mere "tilfældigt" anlagt.

Fremover

Brønshøj kirkegårds kulturhistorie bør formidles mere aktivt til de besøgende og kirkegårdens status som stille oase bør styrkes. De oprindelige beplantningsstrukturer, specielt på den nyere del, bør – sammen med etablering af siddepladser – genskabes. Frodighed og landskabelig afveksling bør tilsigtes.

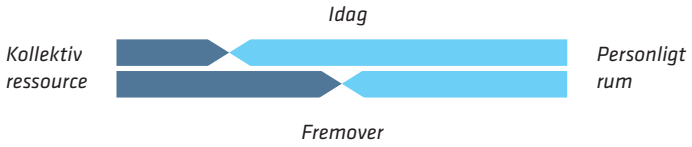

02 - HYLDEST TIL LIVET / RUM TIL SORG

I dagw

Brønshøj Kirke er en aktiv lokal kirke. Kirkegården er uden særafdelinger og tilbyder fire traditionelle gravstedsformer. Kirkegården er næsten fuldt belagt med grave, her findes ingen udvidelsesmuligheder. Især på den nyere del eksisterer gravstedsløsninger, der udtrykker det muliges kunst men virker uplanlagte.

Fremover

En hyldest til livet kan tilvejebringes ved opholdsmuligheder for flere mennesker. Med langsigtede omlægninger bør rummet til sorg - på den yngre del - udnyttes mere optimalt og der er behov for at strukturere gravstederne.

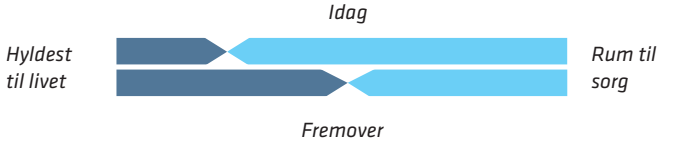

03 - PLADS TIL ALLE / IKKE PLADS TIL AL ADFÆRD

I dag

Kirkegårdens besøgende er primært lokale gravstedskunder, der generelt udviser en respektfuld adfærd, som harmonerer med kirkegårdens status som værdig begravelsesplads og mindested. Endvidere er kirkegårdens personale meget synligt i dagtimerne, hvilket er med til at øge trygheden hos brugerne.

Fremover

Da kirkegården i dag har en god balance mellem at have plads til alle og ikke have plads til al adfærd, bør denne balance fremover opretholdes. Flere opholdsmuligheder kan have en positiv effekt på besøgstallet, hvilket dog ikke bør virke forstyrrende på kirkegården som grøn oase med fred og ro i byen.

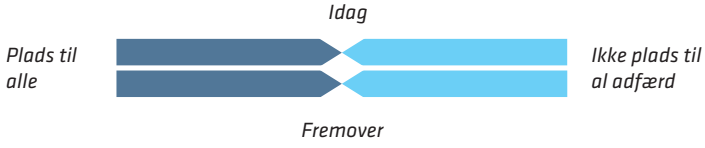

04 - HJEMMEVANT / FREMMEDGJORT

I dag

Kirkegården er overskueligt opbygget med hoved- og sidestier samt lavere beplantning og er – på grund af sin størrelse - nem at finde rundt i. Brugerne er primært gravstedskunder, der færdes hjemmevant her. Dele af kirkegården virker dog landskabelig uafklaret, her mangler opholdsmuligheder samt belysning.

Fremover

Bedre opholdsmuligheder og øget tilgængelighed for flere mennesker i lokalområdet kan bevirke, at kirkegården kan komme til at udgøre en større kulturhistorisk og rekreativ ressource, som også kan få nye besøgende til at føle sig trygge og hjemmevante på kirkegården.

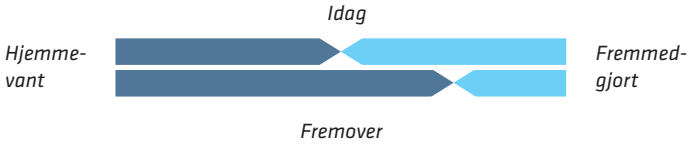

05 - TIDLØST STED / STED I UDVIKLING

I dag

Brønshøj Kirkegård har siden middelalderen haft en klassiske landsbykarakter, som er stedets særkende. Selvom kirkegården også her udvikler sig i takt med samfundet, virker det, som om tiden har stået stille - og det er den fornemmelse, der er speciel for netop denne kirkegård.

Fremover

Der er behov for at fastholde de ældste historiske strukturer og værne om det traditionelle kirkegårdsudtryk. Omlægning af dele af kirkegården til nye gravstedsformer bør gøres i respekt for de oprindelige grønne rammer og er muligt på den yngre del af kirkegården, hvor pladsen ikke er udnyttet optimalt.

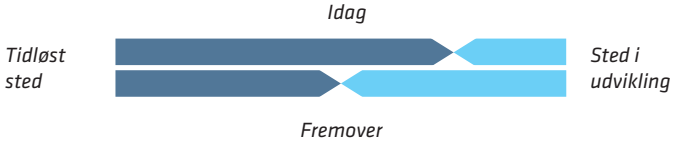

4. Politik for Sundby Kirkegård

BESKRIVELSE AF SUNDBY KIRKEGÅRD

Sundby Kirkegård blev etableret i 1872, og efter flere udbygninger er kirkegården i dag på 10 hektar. Kirkegården blev anlagt på initiativ fra beboere på Amager, der ønskede et alternativ til Tårnby Kirkegård. Sundby Kirkegård er helt særlig i sin opbygning, da den rummer to sektioner – en gammel og en ny – som er delt af Kastrupvej. Området omkring Sundby Kirkegård er karakteriseret ved en stor diversitet i både befolkningssammensætning, boligformer og bydele af forskellig karakter.

Kirkegårdens gamle afdeling ophører efter gældende bestemmelser med at være kirkegård i 2020 og vil herefter overgå til rekreative formål. Den gamle del af Sundby Kirkegård har et landskabeligt præg og har flere åbne arealer, og den adskiller sig dermed fra det traditionelle kirkegårdspræg, som kendetegner den nye del.

Den nye del af Sundby Kirkegård er en meget aktiv lokalkirkegård med mange begravelseshandlinger og en høj koncentration af gravsteder. Sundby Kirkegård har sit eget krematoum, der betjener hele Amager. Gennem kirkegården krydser to asfalterede stier, hvor det er muligt både at cykle og løbe. Området bliver dog kun brugt til gennemgang i meget begrænset grad. Sundby Kirkegårds nye del er, i lighed med Brønshøj Kirkegård, præget af en meget klassisk dansk kirkegårdsæstetik med tætliggende gravsteder, mange af dem med perlegrus, adskilt af rækker af hække. Mange hække er dog i de senere år fjernet af driftsmæssige hensyn.

Sundby Kirkegårds nye del er præget af en variation af traditionelle gravstedsformer for både kister og urner. Her findes både traditionelle kistegrave, kistefællesgrave, traditionelle urnegrave, urnefællesgrave i græsareal, askefællesgrav, samt gravsteder for børn. Yderligere rummer denne del af kirkegården et kolumbarium, som er en urnehal med små pladser til urner i et indendørs lokale.

Den eneste reelle særafdeling på Sundby Kirkegårds nye del er den katolske afdeling. Her er efterspørgslen på gravsteder stigende, og det kan med tiden blive nødvendigt at tænke en udvidelse af denne afdeling med i udviklingen af kirkegården.

Amager er, med Ørestad og flere andre områder, i kraftig befolkningsmæssig tilvækst, hvilket ligeledes skal medtænkes i udviklingen af kirkegården.

Kirkegården bruges ikke i særligt høj grad til rekreative formål, og i lighed med Brønshøj Kirkegård er området snarere et gennemfartssted end et rekreativt opholdssted.

Sundby Kirkegård

SUNDBY KIRKEGÅRDS VIGTIGSTE UDFORDRINGER

Der mangler plads til nye gravstedsformer

På Sundby Kirkegårds nye del bruges stort set al pladsen til gravsteder. Men i takt med at udviklingen peger væk fra individuelle kistegrave og over imod alternative gravstedsformer i større fællesområder, må brugen af pladsen på Sundby Kirkegård gentænkes. Der mangler en plan for gravstedsafdelingernes udvikling, så der kan skabes fleksibilitet i den fremtidige planlægning af gravsteder. Her skal sikres en balance i forholdet mellem de enkelte grave som personlige rum overfor de fælles områder som en kollektiv ressource.

Dele af kirkegården mangler struktur

Kirkegårdens udvikling har været præget af spontane uplanlagte indslag, hvilket har resulteret i et rodet, uharmonisk udtryk. Sundby Kirkegårds nye del mangler således en overordnet struktur til at binde den sammen.

Nærområdet forandres, og et nyt lokalmiljø skabes

I takt med at byen omkring Sundby Kirkegård udvikler sig, skal der arbejdes med spændingsfeltet mellem de hjemmevante og de fremmedgjorte på kirkegården. Der vil være folk, der færdes hjemmevant på området, fordi Sundby i længere tid har været en meget aktiv kirkegård med stærke relationer til lokalsamfundet. Samtidig vil beboere fra det nye Ørestadsområde muligvis udfordre følelsen af lokal identitet, da de ikke har den samme tilknytning til stedet. Deres måde at bruge kirkegården på vil sandsynligvis forandre den eksisterende forståelse af gravstedspraksis og af Sundby Kirkegård generelt.

Sundby Kirkegård inviterer ikke de rekreative brugere ind på den gamle del

Næsten hele området på den nye del af Sundby Kirkegård er belagt med gravsteder, og der er derfor ikke meget plads tilovers at målrette til rekreativ brug. I dag besøges stedet primært af skolebørn og gravstedsbrugere – to grupper som går godt i spænd. Området bliver primært brugt som kirkegård og ikke som grøn, rekreativ ressource. På kirkegårdens gamle del er der dog plads og mulighed for at udvikle kirkegården til rekreativ brug, men der gøres ikke meget for at invitere de rekreative brugere ind.

STRATEGISKE RETNINGER FOR SUNDBY KIRKEGÅRD

Udnyt kirkegårdens pladsmæssige potentialer mere optimalt

Fremover bør udviklingen på især den gamle del af kirkegården planlægges med fokus på at imødekomme efterspørgslen på gravpladser fra lokalområdets voksende befolkning. Det er også på denne del af kirkegården, man fremover kan tænke i at skabe plads til de nye og mere pladskrævende gravstedsformer, som kunderne i stigende grad efterspørger.

Skab større helhed i kirkegårdens æstetiske udtryk

Der bør arbejdes hen imod et mere samlet og harmonisk æstetisk udtryk på Sundby Kirkegård. Dette skal ikke forhindre udviklingen af nye tiltag på området, men snarere sikre at disse er med til at styrke kirkegårdens helhed.

Åbn kirkegården op og inviter omverdenen indenfor

I dag er der ikke særligt nem adgang til Sundby Kirkegård fra nærområdet. Denne udvikling skal vendes, og kirkegården skal integreres bedre i lokalområdet. Der skal arbejdes med at invitere omverdenen indenfor uden at gå på kompromis med stedets stærke kirkegårdsidentitet. Især på kirkegårdens gamle del vil der, grundet den lave belægningsgrad, være gode muligheder for at invitere brugerne ind og skabe mere plads til rekreative aktiviteter, imens respekten for kirkegården som begravelsesplads bibeholdes.

Udvikl kirkegården i samklang med Amagers stigende diversitet

Når kirkegårdens tilknytningsområde udvides til ikke kun at inkludere det lokale Amager, men også fx den nyere bydel Ørestaden samt Bryggen og Amager Strand, er det nødvendigt at arbejde med at gentænke kirkegårdens brugerprofil. Sundby Kirkegård kan over de kommende årtier opleve nogle af de samme udviklingstendenser som de store urbane kirkegårde. Større mangfoldighed både socialt, kulturel, religiøst og økonomisk samt større diversitet i de ønsker og behov, folk har til rekreativ brug af kirkegården. Dette fordrer en åbenhed overfor dialog med lokalsamfundet og en lydhørhed overfor nye måder at opfatte og forstå kirkegården på. Men samtidig fordrer det også, at Sundby Kirkegård står endnu stærkere på sin historie og på sin identitet som en kulturhistorisk ressource. Kirkegården bør fungere som en kilde til viden om lokalhistorien og tilbyde en stærk fortælling om Amagers fortid, nutid og fremtid.

01 - KOLLEKTIV RESSOURCE / PERSONLIGT RUM

I dag

Sundby Kirkegårds nye del byder på fred og ro samt muligheder for naturoplevelser. Som kollektiv ressource er den nye del ikke særlig kendt i lokalområdet og kirkegården bliver kun brugt til gennemgang og ophold i begrænset grad.

Fremover

Kirkegården bør fungere som en kilde til viden om lokalhistorien og indgå mere aktivt som kollektiv ressource i lokalområdet. Flere åbninger og gennemgangsmuligheder samt et mere samlet harmonisk udtryk på den nye del bør tilstræbes med henblik på at understøtte de personlige gravrum landskabeligt.

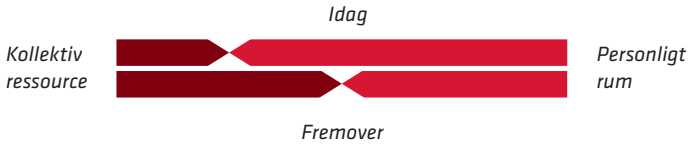

02 - HYLDEST TIL LIVET / RUM TIL SORG

I dag

Den nye del af kirkegården er aktiv med mange begravelseshandlinger og gravsteder, kirkegården benyttes ikke særligt til rekreation. Her tilbydes traditionelle gravstedsformer, men der mangler plads til nye gravstedsformer. Dele af kirkegården er præget af uplanlagte indslag og mangler struktur til at binde den sammen.

Fremover

En hyldest til livet bør foranlediges af nye frodige naturpræg. Kirkegården bør udvikles i samklang med Amagers stigende diversitet, anvendelsen af pladsen bør gentænkes ud fra et helhedsmæssigt sigte, således at kirkegården forbliver attraktiv som rum til sorg og også kan tiltrække lokale borgere, der har lyst til at nyde naturen. Opholdspladser bør indtænkes.

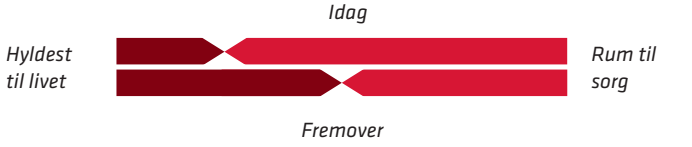

03 - PLADS TIL ALLE / IKKE PLADS TIL AL ADFÆRD

I dag

I dag rummer Sundby Kirkegårds nye del en fin balance imellem at være rum med plads til alle og at være en gravplads, hvor der ikke er plads til al adfærd. Denne balance vil muligvis forskydes fremover, når kirkegården vil aftage et stigende antal kister og urner fra det større tilknytningsområde.

Fremover

Helhedsskabende strukturer, flere åbninger og gennemgangsmuligheder vil formentlig have en positiv effekt på besøgstallet. Det bør tilstræbes, at den balance, der findes her i dag, fremover opretholdes mest muligt, når kirkegården hhv. åbnes op og også aftager et stigende antal kister og urner.

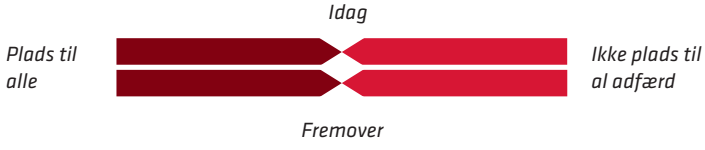

04 - HJEMMEVANT / FREMMEDGJORT

I dag

Kirkegården er stærkt lokalt forankret og er – på grund af sin størrelse – relativ nem at finde rundt i. Kirkegårdens brugere er hovedsagelig gravstedskunder, som er fortrolige med kirkegården og gartnerne og føler sig trygge og stedkendte her, dog mangler den nye del visse steder struktur og harmoni og virker uplanlagt.

Fremover

I takt med at byen omkring Sundby Kirkegård forandrer sig, er det nødvendigt at gøre den nye del mere overskuelig, tilgængelig og attraktiv for borgerne, således at også nye besøgende fra det større tilknytningsområde vil føle sig hjemmevant her.

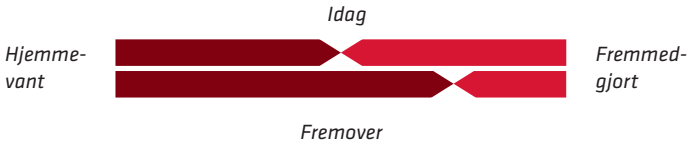

05 - TIDLØST STED / STED I UDVIKLING

I dag

Sundby Kirkegårds nye del er præget af en traditionel dansk kirkegårdsæstetik med tætliggende gravsteder adskilt af rækker af hække og stier med perlegrus. Det oprindelige udtryk er i overvejende grad bevaret.

Fremover

Fremover bør udviklingen på den nye del af kirkegården planlægges med fokus på at imødekomme efterspørgslen på gravpladser samt nye gravstedsformer fra lokalområdets voksende befolkning. For at dette skal kunne lade sig gøre, er det nødvendigt at lukke afdelinger ned i en periode for derefter at omlægge dem til nye gravstedsformer, som kunderne i stigende grad efterspørger.

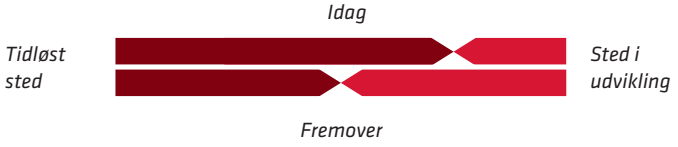

5. Politik for Vestre Kirkegård

BESKRIVELSE AF VESTRE KIRKEGÅRD

Vestre Kirkegård er med sine 54 hektar Danmarks største kirkegård. Kirkegården kiler sig ind imellem tre kvarterer i det sydvestlige København, nemlig Vesterbro/Kongens Enghave, Sydhavnen og Valby. Kirkegården er omgivet af almennyttigt boligbyggeri, og nærområdet rummer desuden gymnasier, daginstitutioner, fritidshjem og plejehjem.

Det store areal er præget af rig diversitet og rummer både et alsidigt plante- og dyreliv, unikke gravmonumenter og kunstværker, samt talrige eksempler på skiftende arkitektur- og bygningstraditioner igennem de sidste 140 års historie. Kirkegården blev indviet i 1870 og var bygget til at imødekomme den store befolkningstilstrømning til København i disse år. Desuden er kirkegården præget af mange store gravsteder og pompøse gravmonumenter over datidens velhavende storkøbmænd.

Som begravelsesplads spejler Vestre Kirkegård Københavns historiske udvikling – kirkegården er præget af stor kulturel, etnisk, religiøs og social mangfoldighed. Den huser en lang række særafdelinger, herunder færøske, grønlandske, lettiske, muslimske og ateistisk. Desuden er der et afsnit for tyske soldater- og flygtningegrave, britiske krigsgrave, fællesgrave for medlemmer af Frelsens Hær, samt en separat katolsk afdeling med krigsmindesmærker fra forskellige nationer, præstegrave og gravsteder for nonner.

Markante ændringer i gravsteds- og begravelseskulturen i Danmark over de seneste 140 år har været med til at ændre Vestre Kirkegårds æstetik og identitet som begravelsesplads. I takt med at kistegravsteder hjemfalder og nedlægges, ændres kirkegårdens præg fra den mere traditionelle struktur med ensartede kistegravsteder inddelt af hække, og i stedet ses forskellige former for urnegravsteder, heraf mange i et fælles græstæppe. Denne ændring betyder også, at der er store arealer til rådighed til nye gravstedsformer, aktiviteter og initiativer.

VESTRE KIRKEGÅRDS VIGTIGSTE UDFORDRINGER

Kirkegården virker lukket og inviterer ikke omverdenen ind

Vestre Kirkegård virker i dag i nogen grad lukket og utilgængelig for brugerne, hvilket blandt andet skyldes, at der er ganske få indgange. Arealet er meget stort, og hvis man ikke er stedkendt og hjemmevant, kan det virke uoverskueligt og decideret utrygt at begive sig ind på kirkegårdens område. Her er også problemer med dårlig eller manglende belysning, der gør, at det i vinterhalvåret bliver mindre oplagt at gå derind allerede sidst på eftermiddagen, når mørket falder på.

For få ønsker at blive begravet her

Kirkegårdens belægningsgrad er relativt lille set i forhold til dens størrelse, og det byområde den betjener som begravelsesplads. Gravstedskunderne søger simpelthen ikke Vestre Kirkegård i tilstrækkeligt høj grad. Samtidig har Vestre Kirkegård netop de pladsmæssige potentialer til at anlægge den type gravsteder, som der generelt er stigende efterspørgsel på – fx naturgravpladser, særafdelinger, og nye former for urnegravsteder, som giver plads til identitetsskabelse (ikke askefællesgrave). Således udnyttes kirkegårdens pladsmæssige potentialer ikke fuldt ud.

Kirkegården har store arealer, som ligger ubrugte hen

De områder, som er under delvis afvikling som aktiv begravelsesplads, ændrer udtryk undervejs og fremstår i dag nogle steder rodede, nedslidte og uplejede. Da disse arealer oftest ligger i kirkegårdens yderområder, er de desuden Vestre Kirkegårds 'ansigt udadtil'. De er ofte det første, man ser som ny besøgende, hvilket ikke får kirkegården til at fremstå mere attraktiv eller tilgængelig.

Vestre Kirkegård

Dele af kirkegården har mistet deres særpræg og identitet

Over de seneste årtier er der blevet fjernet mange rumdannende hække og beplantningsstrukturer på Vestre Kirkegård. Dette skaber et mere åbent og ustruktureret præg, hvor der ikke er synlige skel mellem de forskellige afdelinger. Disse områder har derved mistet en del af deres identitet som unikke rum med et særligt særkende. Denne udfordring understreger vigtigheden af at værne om kirkegården som tidløst sted, hvor de oprindelige strukturer bibeholdes, alt imens man åbner op, for at kirkegården også er et sted i udvikling.

STRATEGISKE RETNINGER FOR VESTRE KIRKEGÅRD

Åbn kirkegården op og inviter omverdenen indenfor

Vestre Kirkegård bør i højere grad blive en integreret del af lokalområdet ved at åbne op og skabe aktiviteter, der kan trække borgerne ind på kirkegården. Den strategiske beslutning om primært at begrave i midteraksen og dermed skabe randområder med meget få begravelseshandlinger, gør det muligt at introducere nye rekreative initiativer, samtidig med at funktionen som begravelsesplads respekteres.

Målet er at skabe nye rekreative muligheder i harmoni med den stemning, der er på kirkegården, og i respekt for kirkegården unikke funktion og værdi. Dette kan gøres gennem et nøje valg af nye aktivitetsmuligheder og en understregning af den respektfulde adfærd, som ellers er kendetegnende for kirkegården.

Udover at skabe aktiviteter og initiativer inde på kirkegården bør kirkegården også invitere omverdenen ind ved rent fysisk at skabe flere åbninger ind til området. Borgerne skal i højere grad mindes om, at der er noget interessant at opleve indenfor murene, og at kirkegården er attraktiv både som gennemgang til andre bydele og som rekreativt opholdssted.

Udnyt kirkegårdens pladsmæssige potentialer mere optimalt

Der bør arbejdes målrettet med kirkegårdens plads og struktur på en måde, som åbner op for at man fremover kan imødekomme efterspørgslen på dels særafdelinger, dels nye og mere pladskrævende gravstedsformer. Derved vil kirkegårdens plads udnyttes mere optimalt, og potentielt vil denne udvikling kunne trække flere gravstedskunder til Vestre Kirkegård i fremtiden.

Genetablér strukturer, identitet og særpræg på kirkegården

Ved at nedbryde og udviske de oprindelige afdelingsskel har man mistet noget af det unikke særpræg ved Vestre Kirkegård. Målet bør være at genoprette en struktur på kirkegården og skabe den rumfølelse, som er så vigtig for det æstetiske helhedsindtryk og kirkegårdens begravelsesfunktion. Dette vil lade de enkelte afdelingers særegne præg træde frem.

De oprindelige terrænmure er et andet vigtigt element, som er med til at give Vestre Kirkegård dens helt særlige identitet. Dette anlæg er visse steder undermineret, skadet eller simpelthen skjult af beplantning. Ved at understøtte og fremhæve terrænmurene vil man kunne tegne kirkegårdens profil endnu stærkere og give den noget af dens oprindelige enestående udtryk tilbage.

Skab større kendskab til kirkegårdens ressourcer og attraktioner

Vestre Kirkegård tilbyder pompøse mausoleer, landskabelige oplevelser, unikke kunstværker, klassiske familiegravsteder over københavnske slægter, gravmæler for berømtheder, samt talrige eksempler på skiftende arkitektur- og bygningstraditioner igennem historien. Som udflugtsmål har kirkegården således noget for enhver smag. Kirkegårdens kvaliteter som en kulturel og historisk attraktion på linje med byens bedste museer bør derfor fremhæves – både blandt lokalbefolkningen og overfor byens borgere generelt.

01 - KOLLEKTIV RESSOURCE / PERSONLIGT RUM

I dag

Vestre Kirkegård udgør med sin kulturhistorie og righoldige natur en stor kollektiv ressource i København. Det personlige rum virker klemt fordi der er langt mellem de aktive gravsteder, her virker åbent med manglende strukturer og grønne rum. Her er plads i overskud.

Fremover

Kirkegården bør signalere, at den er begravelsesplads og ikke park. Der er behov for, at de personlige rum styrkes landskabeligt, således at det gøres tydeligt, hvornår man befinder sig i et gravrum og hvornår, man befinder sig i det offentlige kollektive rum på kirkegården.

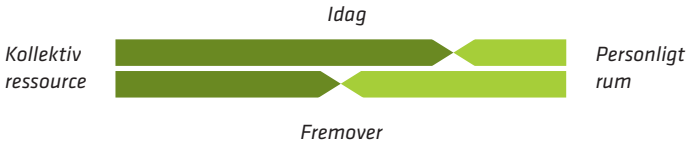

02 - HYLDEST TIL LIVET / RUM TIL SORG

I dag

Vestre Kirkegård er rum for sorg og besøges af mange gravstedskunder, men også en del rekreative brugere finder glæde i naturen er. Kirkegårdens åbne udtryk skaber uklarhed om, hvor de forskellige brugergrupper må være. Randområderne, hvor der ikke længere begraves, udgør en stor rekreativ ressource.

Fremover

Der er behov for at at forstærke kirkegårdens betydningen som værdigt mindested og gravplads. Som besøgende skal man kunne mærke, at kirkegården spiller en særlig rolle i samfundet - og at de aktiviteter, der udfolder sig her som hyldest til livet, udfolder sig med respekt for denne rolle.

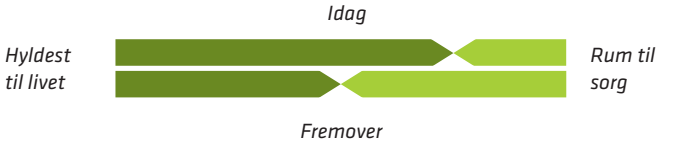

03 - PLADS TIL ALLE / IKKE PLADS TIL AL ADFÆRD

I dag

Langt den overvejende del af de besøgende på kirkegården udviser en respektfuld adfærd, men der forekommer også uønsket adfærd, der virker krænkende på gravstedskunderne.

Fremover

Fremover er der behov for en øget rammesætning og zonering på kirkegården, således, at den primært henvender sig til de brugergrupper, der er bevidste om stedets kvaliteter og sætter pris på de og værdier, der eksisterer her. Flere mennesker på kirkegården, eksempelvis børn og ældre, kan bidrage til øget tryghed hos brugerne. Dog bør den rekreativ "trafik" ledes uden om steder, hvor der foregår begravelseshandlinger.

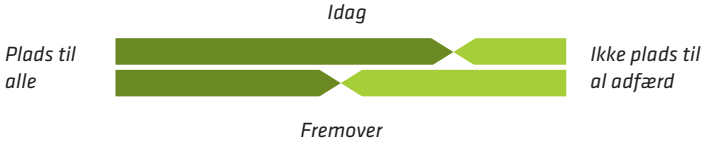

04 - HJEMMEVANT / FREMMEDGJORT

I dag

Vestre Kirkegård er Danmarks største kirkegård med kun få og spredt placerede indgange, hvilket gør den svært tilgængelig. Muren og hegnet omkring kirkegården har en vigtig arkitektonisk og rumlig betydning men har også en fremmedgørende effekt på omverdenen. Kirkegården virker ikke integreret i lokalområdet.

Fremover

Der er behov for at åbne kirkegården op på flere udvalgte steder samt forbedre orienteringsmulighederne, således at kirkegården bliver attraktiv at besøge for flere mennesker. Øget skiltning og formidling af kirkegårdens aktiviteter vil gøre det nemmere at orientere sig og færdes på kirkegården.

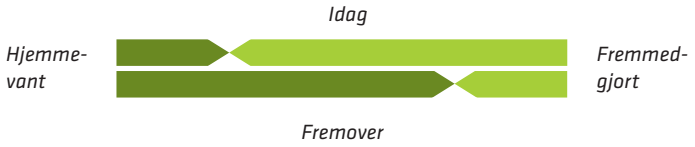

05 - TIDLØST STED / STED I UDVIKLING

I dag

Kirkegården repræsenterer sin tids landskabelige idealer, den er klassisk i sin disposition og fremstår i dag overvejende intakt med sine lange alléer, markante gravrum og mange særafdelinger. Kirkegården er i nyere tid udviklet med Stjernevejsprojektet, der blev etableret i 2001.

Fremover

Fremover bør kirkegården udvikles med nye gravstedsformer samt rekreative opholdsmuligheder, der går i spænd med kirkegårdens primære funktion som begravelsesplads. Behovet for kontinuitet tilgodeses ved at respektere kirkegårdens grundlæggende strukturer, når der eksempelvis udvikles nye gravstedsformer eller naturpræg. De ubenyttede bevaringsværdige bygninger, som står tomme, udgør et kulturelt potentiale, der bør udnyttes lokalt.

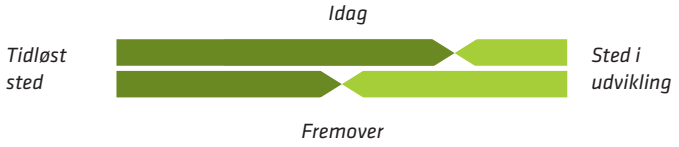

UDGIVER
Københavns Kommune
Teknik- og Miljøforvaltningen
Byens Drift
Juni 2015

PROJEKTLEDER
Annemette Fredslund Aagaaard, Byens Drift, Center for Driftsudvikling, Arealudvikling

FORFATTER
Annemette Fredslund Aagaard
Is It a Bird

STYREGRUPPE
Helle Holsøe, Byens Drift, Center for Driftsudvikling
Jens Ole Juul, Byens Drift, Center for Driftsudvikling, Arealudvikling
Lotte Stächer Christensen, Byens Drift, Center for Kunderettet Drift
Nikolaj Hvingtoft Hansen, Byens Drift Syd

PROJEKTGRUPPE
Bente Kilhof, Byens Drift, Kirkegårde
Berit Ipsen Hansen, Byens Drift, Center for Driftsudvikling, Arealudvikling
Boris Koppel, Byens Drift, Center for Driftsudvikling, Partnerskaber
Mette Runge Madsen, Byens Drift, Center for Driftsudvikling , Arealudvikling
Nini Wolf, Byens Drift Syd
Stine Helweg, Byens Drift, Kirkegårde

LAYOUT
TMF Design

FOTO
Is It A Bird
Københavns Kommune

SAMMEN OM BYEN

KØBENHAVNS KOMMUNE
Teknik- og Miljøforvaltningen